

Enpresa posible berria eta Leon XIV.aren aitasantutza

Krisi sozial, ekologiko, ekonomiko eta etiko ugarik markatutako testuinguru globalean, indartsu berpiztu dira, berriak izan gabe ere, oso gaur egungoak diruditen proposamenak.

2025eko maiatzean aita santu aukeratu zuten **Leon XIV.aren** (Robert Francis Prevost) aitasantutzaren lehen keinuek **Jose Maria Arizmendiarietaren** pentsamenduarekin bat egitea gogorarazten digute. Arizmendiarietak, XX. mendearen erdialdean, kooperatibismo eraldatzailea bultzatu zuen Euskal Herrian, bereziki honako puntu hauetan:

Guztion ongia, sorburuko logika

Arizmendiarietak 60ko hamarkadan ere salatzen zuen kapitalaren inguruan bakarrik, eta ez pertsonaren inguruan, antolatutako enpresa kapitalistak ez ziela giza duintasun eskakizunei erantzuten. Horrenbestez, guztion ongiaren zerbitzura zegoen erakunde kooperatibo bat proposatu zuen. Leon XIV.ak, aita santu gisa egindako lehen etapan, gaur egungo erronka nagusietako bat ekonomia inklusiora eta justizia sozialera bideratzea dela azpimarratu du, *Rerum Novarum*en (Leon XIII.a) ildo nagusiei berriro helduz. Bi kasuetan, guztion ongia ez da ideal etiko bat bakarrik, bizitza instituzionalaren berri eman behar duen irizpide operatibo bat baizik.

Pertsona, parte hartzea eta lan duina

Bi ikuspegi horiek bat datoz pertsona jarduera ekonomikoaren erdigunean jartzean. Arizmendiarietak proposatzen zuen jabetzan, kudeaketan eta emaitzetan erabateko parte hartzea izatea, enpresa kooperatiboaren oinarri gisa. Leon XIV.ak, bere pastoral ekintzan eta aita santu gisa egin dituen lehen hitzaldietan, sinodoko Eliza parte hartzaile, erantzukide eta lan munduaren errealitatearekiko sentibera defendatu du. Lana ezin da salgai bihurtu: bokazio bat da, eta duintasun modu bat.

Prestakuntza, konpromisoa eta gizarte eraldaketa

Hirugarren ardatz komuna hezkuntza da. Arizmendiarietak egiturazko eraldaketa ororen oinarritzat hartzen zuen prestakuntza. Kooperatiba ezin da iraganean ainguratuta geratu: berriro beharra dauka, eta lidergo berriak sustatu beharra. Leon XIV.ak, batez ere Peruko misioan, herri hezkuntza eta lider komunitarioen trebakuntza sustatu zituen. Erromako kurian, konpromiso soziala eta sentsibiltate ebanjelizatzailea zuten profil pastoralen aldeko apustua egin zuen.

Enpresa, ekonomia eta espiritualtasuna

Arizmendiarieta eta Leon XIV.a ez dira idealismo inozoetan erortzen. Badakite enpresak eraginkorra eta ekonomikoki bideragarria izan behar duela, baina haren azken zentzua gizatiarra eta transzendentea dela azpimarratzen dute. Bientzat produktibitatea eta kalitatea aurrerapen kolektiboaren zerbitzura daude. Ildo horretan, aita santu berriak adierazi du teknologia berriek eta globalizazioak ezinbestean eskatzen dituztela etika berria, espiritualtasun gorpuztua eta arima duen ekonomia.

Horregatik guztiagatik...

Leon XIV.a hautatu izanak itxaropen aro bat irekitzen du justiziarekin, lan duinarekin eta eraldaketa sozialarekin konprometitutako Elizan sinesten dutenentzat. Haren profilak lotura hertsia dauka Arizmendiarietaren ondarearekin, enpresa humanizatu, demokratiko eta solidarioaren ikuspegiak gaur egungo adierazpenik zehatzena Mondragonen Esperientzia Kooperatiboan aurkitzen baitu.

“Enpresa posible berria” ereduak, 60ko hamarkadan argitaratuak (*Cooperación* aldizkarian), giza duintasuna eta guztion ongiaren logika ardatz dituenak, indar eztabaidea du ekonomiaren eta lan antolaketaren egungo erronken inguruan. Honela baieztatzen zuen:

“Lankidetza da, hain zuzen, guztion onerako norberaren borondatearen mugak onartzen jakin duten pertsonen batasuna. Proiektu komun honek pertsona zintzoak, konprometituak eta balioak dituztenak eskatzen ditu”.

Arizmendiarietaren pentsamendua ez zen ideien planoan geratu. Enpresa esperientzia berezi eta arrakastatsuenetako bat sortu zuen: Mondragonen Esperientzia Kooperatiboa.

2024an, 12.000 milioi euro fakturatu zituen, 90.000 pertsonako plantilla zeukan eta 100dik gora herrialdetan egin zuen txokoa. Informazio gehiago behar izanez gero, sartu ALE-Arizmendiarietaren Lagunak Elkarteen webgunean (www.arizmendiarieta.org) edo atxikitako kooperatiben webguneetan.

Esperientzia horrek erakusten du pertsonengan zentratutako enpresa bat, helburutzat dituen parte hartze demokratikoa eta guztion ongia, lehiakorra eta globala izan daitekeela bere balioei uko egin gabe.

Ignacio Lacunza Anton – Jose Luis Jimenez Brea.

ALE - Arizmendiarietaren Lagunak Elkarteko Zuzendaritza Batzordeko kideak